

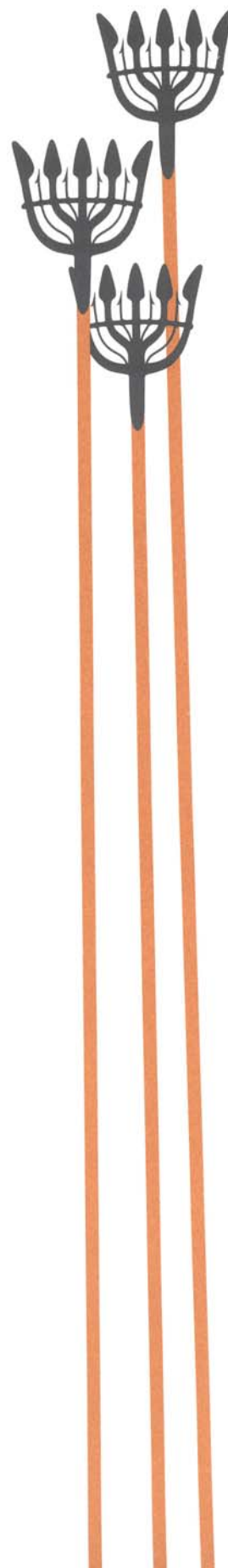
Anglemåla 1:2

Edestad socken, Ronneby kommun

Särskild utredning

Blekinge museum rapport 2009:1
Mikael Henriksson

Bakgrund

Fastighetsägarens planer på att låta stycka av del av fastigheten Anglemåla 1:2 för en hästgård, föranledde länsstyrelsen att under senhösten 2008 initiera en särskild utredning inom det aktuella planområdet. För detta ändamål reserverades medel inom kulturmiljövårdens anslag 28:5 (Lst Dnr: 431-8504-08). Blekinge museum fick i uppdrag att genomföra särskild utredning, och föreliggande avrapportering utgör en redogörelse för utredningens resultat.

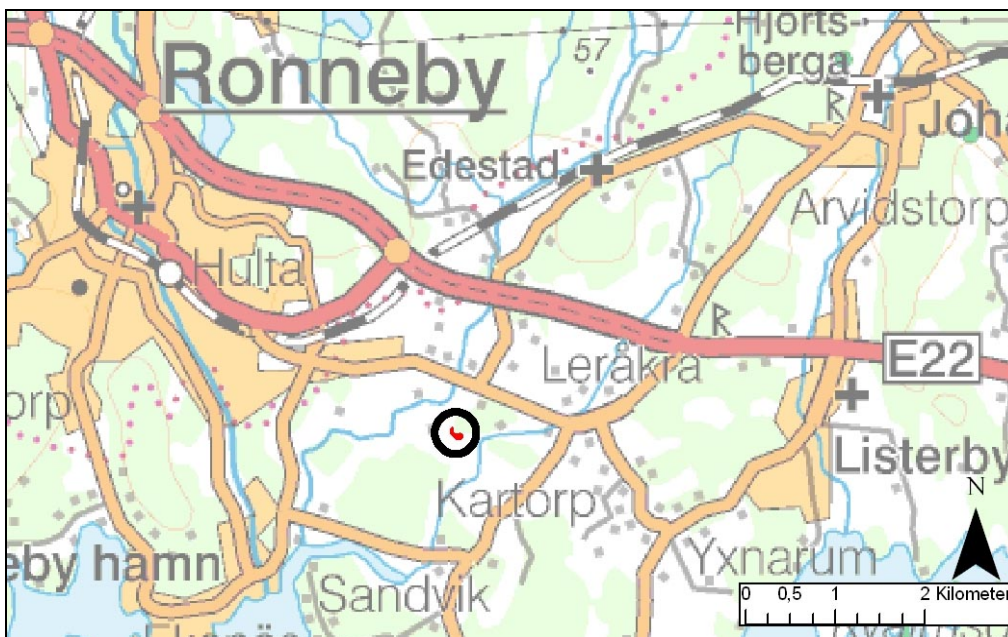

Fig.1 - Utredningsområdets placering i förhållande till Ronneby tätort.

Topografi och kulturhistoria

Det aktuella utredningsområdet är beläget ett par kilometer SO om Ronneby tätort (fig.1). Kulturmiljön utgörs här av ett småbrutet, lätt böljande odlingslandskap, vars karaktär och markanvändning förefaller mer eller mindre oförändrad sedan åtminstone det tidiga 1900-talet (bilaga 1). Undergrunden består i högre belägna avsnitt mestadels av moränsand med ställvis kraftiga inslag av sten samtidigt som det lägre markavsnitten förefaller bestå av en mer siltig eller lerhaltig sand. Den mot S lätt sluttande terrängen utgörs av idag oplöjd åkermark. Enligt uppgift från markägaren skall marken under 1900-talet främst ha brukats genom relativt ytlig s.k. ”skumpljövning”. Vissa markförbättrande åtgärder genom bortforslande av sten samt tillförande av matjord skall även ha utförts.

Huvudsakligen bör därför fynd tillvaratagna ur källkritiskt säkerställda kontexter ligga till grund för den fortsatta uttolkningen av lokalen kulturhistoria. Ett flackt platåläge gränsar i söder mot en äldre sandtäkt, vilken numera är fylld med uppbruten och sprängd sten.

Fig.2 - Platåläget inom utredningsområdet, centralt i bilden schakt 4, 5 och 6 fotograferade mot SV.

I utredningsområdets absoluta närhet finns ett antal registrerade gravlämningar (RAÄ Edestad 86:1, 77:1-3 samt 78:1). Det rör sig här om resta stenar, gravrösen och stensättningar från brons- och järnålder (bilaga 2). I övrigt finns uppgifter om en mindre mängd stenåldersartefakter i privat ägo, insamlade i närområdet såväl NV som SO om utredningsområdet (muntligen Lars Sternefält, Johannishus).

Fältarbetets genomförande

Utredningen fokuserade främst på de ytor och stråk inom vilka byggnader och vägar planerats in, och i huvudsak till det ovan nämnda, flacka platåläget. Av denna anledning utfördes schaktningsarbetet inom ca 2400 m² av den totala, planerade avstyckningen på bortemot 20000 m². Den särskilda utredningens fältarbete fördelades på tre dagar, i slutet av november 2008, och den totala tidsåtgången var 16 timmar. Sammanlagt grävdes

omkring 140 löpmeter inom utredningsområdet, fördelat på 11 stycken, 1,20 resp. 0,90 m breda sökschakt. Utredningens avbanade yta uppgick till sammanlagt knappt 200 m², och överlag uppgick det maximala schaktdjupet till ca 0,40 m.

Resultat och diskussion

Redan tidigt under schaktningsarbetet påträffades skörbränd sten samt enstaka lösfynd av flinta i matjordshorisonen, vilket tillsammans med kringliggande gravar indikerade under mark dolda fornlämningsspår. Endast sporadiska tecken på effekter av plöjning och stenlyft noterades vid utredningstillfället, och av de sammanlagt 11 grävda sökschakten visade sig snart 6 hysa ett mer eller mindre omfattande, arkeologiskt anläggningsbestånd (bilaga 2 resp.3). Sotiga, delvis stenbemängda nedgrävningar och mer eller mindre tydliga färgningar i undergrunden dök här upp på mellan 0,25 och 0,30 m djup. Ett 10-tal fynd i form av delvis bearbetade stycken kvarts och flinta samt enstaka keramikfragment tillvaratogs huvudsakligen som lösfynd vid schaktningen men också i samband med rensning av anläggningshorisonen (bilaga 4). Den mest anläggningsintensiva ytan inom utredningsområdet föreföll med stor tydlighet sammanfalla med det flacka platäläget. I slutningen mot väster avtog spåren successivt. Anläggningsbeståndet tolkades utgöra hårdar, stolphål och andra boplatsspår, vilka sannolikt kan knytas till förhistoriska huslämningar och/eller verksamhetsytor. Det tämligen begränsade fyndmaterialet ger liksom anläggningarna inga säkra dateringar av boplaten. En kronologisk inramning kan i nuläget dock grovt göras från slutskedet av stenålder till äldsta järnålder.

Boplatsspåren inom aktuell del av Anglemåla 1:2 förefaller någorlunda avgränsade, men det kan inte uteslutas att ytterligare spår kan komma att påträffas inom närliggande delar av fastigheten. Om planerad exploatering i större eller mindre utsträckning berör påträffad fornlämnning, rekommenderas att en arkeologisk förundersökning utförs med syfte att slutgiltigt avgränsa och datera boplaten.

Figurförteckning

Fig.1 Utredningsområdet markerat på Översiktskartan

Fig.2 Överblick över platäläget mot SV.

Bilagor

Bilaga 1 - Utdrag från Häradskartan samt modernt ortofoto.

Bilaga 2 - Schaktplan särskild utredning.

Bilaga 3 - Schaktbeskrivningar särskild utredning.

Bilaga 4 - Fyndtabell särskild utredning.

Källor

FMIS

Lantmäteriets kartarkiv

Diverse handlingar och rapporter i Blekinge museums arkiv.

Administrativa uppgifter

Länsstyrelsens dnr och datum för beslutet: 431-8504-08

Blekinge museum dnr: 110-0126-08

Undersökningstid: 2008-11-20, 2008-11-24 och 2008-11-25

Personal: Mikael Henriksson

Läge: Fastighetskartan, blad 3F 5e Yxnarum

Koordinatsystem: Plan 2,5 gon W Blekinge 10.

Koordinater för undersökningsytans sydvästra hörn: x: 6229228 y: 1470790

Dokumentation: Mätdata och 30 digitala fotografier förvaras i Blekinge museum.

Fynd: BIM 27480:1-10

Kartanvändning: ©LMV, Gävle, 2009, ©LMV Ärende nr M2005/2857, ©LMV 2009. Ur Historiska Kartor™

Bilaga 1 - Kartutsnitt över utredningsområdet

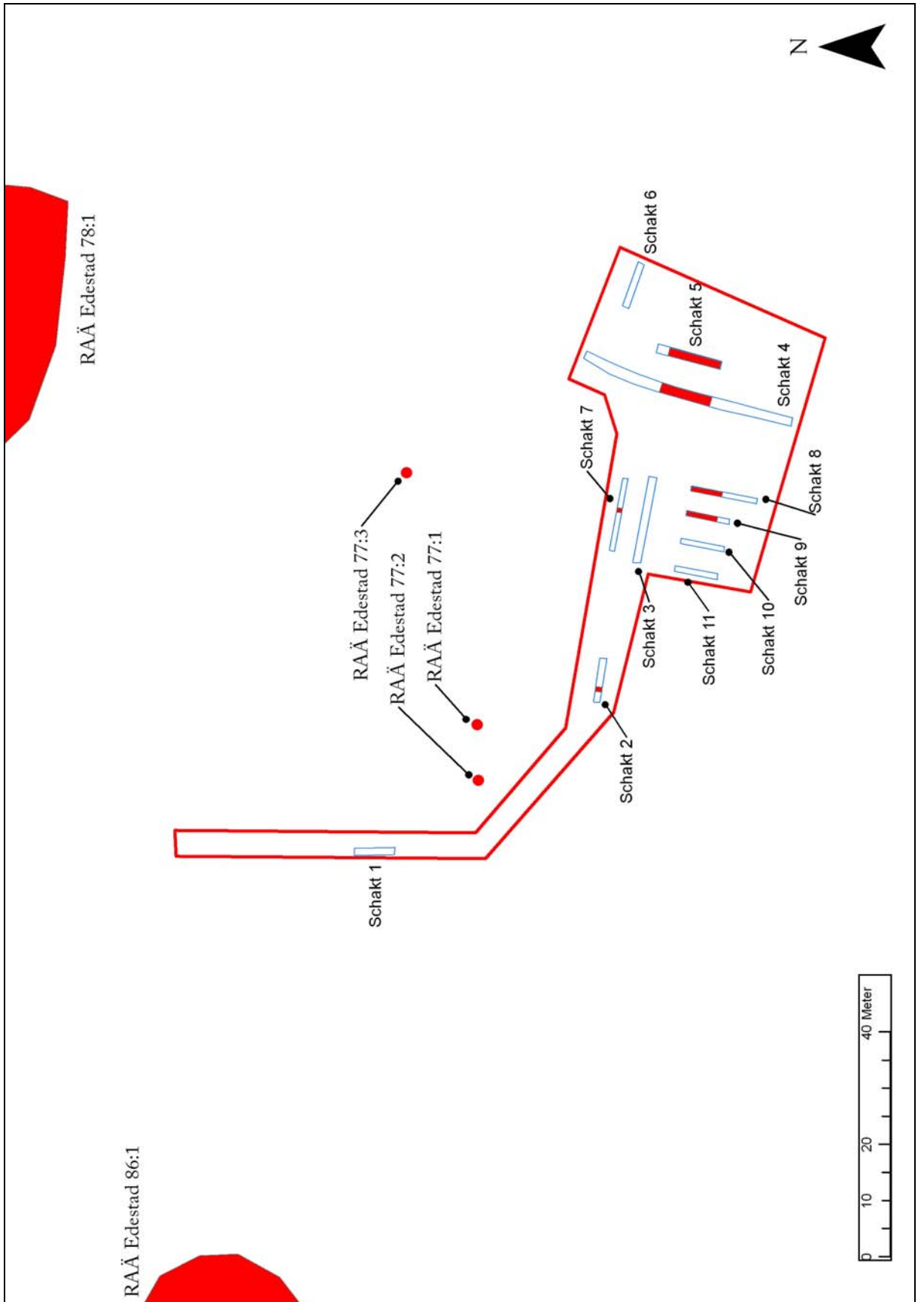

Utredningsområdet omkring tiden för 1:a Världskriget.

Utredningsområdet omkring Millenniumskiftet.

Bilaga 2 - Schaktplan särskild utredning.

Bilaga 3 - Schaktbeskrivningar särskild utredning.

Schakt 1

Ett 7 m långt och 1,2 m brett sökschakt grävdes till 0,30 m djup. På denna nivå framkom en undergrund bestående av brun till rödbrun, lätt siltig sand samt ställvis en exponerad berggrund. Inga antikvariskt intressanta anläggningar, lagerhorisonter eller fynd påträffades vid grävningsarbetet.

Schakt 2

I ett 8 m långt och 1,2 m brett schakt framkom på 0,35 m djup en undergrund bestående av gulbrun moränsand med lätt siltiga inslag. Direkt väster om en jordfast sten i schaktets mitt noterades rester av en tämligen urlakad, svagt sotig härd om 0,45 m i diameter. Inga fynd påträffades vid schaktning och rensning.

Schakt 3

Ett 16 m långt och 1,2 m brett schakt grävdes till 0,30 - 0,35 m djup. På denna nivå framkom en undergrund bestående av en gulbrun moränsand, vilken mot väster fick gråbruna siltiga/lerhaltiga inslag. Inga anläggningar eller fynd påträffades vid schaktningsarbetet..

Schakt 4

Schaktet mätte 39 m på längden och dess bredd var 1,2 m. Matjordslagret var ställvis bara drygt 0,20 m tjockt. Det maximala schaktdjupet uppgick till 0,4 m. En undergrund bestående av gulbrun moränsand framkom på 0,20 - 0,30 m djup. Inslag av upp till 0,30 m stora stenar fanns i matjorden och den sterila marknivån. Inom schaktets 10 nordligaste metrar tilltog mängden sten påtagligt. Anläggningsspår i form av en handfull härdrester samt mer eller mindre diffusa sotfärgningar framkom vid rensning av schaktet, och ett par kontextbundna flintfragment insamlades.

Schakt 5

Schaktet mätte 12 m på längden och dess bredd var 1,2 m. Matjordslagret var ställvis bara drygt 0,20 m tjockt, och det maximala schaktdjupet uppgick till ca 0,35 m. En undergrund bestående av gulbrun moränsand framkom på 0,20 - 0,30 m djup. Inslag av upp till 0,30 m stora stenar i matjorden och den sterila marknivån. En handfull anläggningsspår i form av upp till 0,25 - 0,30 m stora, cirkulära, lätt sotiga nedgrävningar framrensades vid schaktningen. En lager-/anläggningsbunden keramikmyning tillvaratogs i schaktets SV hörn.

Schakt 6

Ett 8,5 m långt och 1,2 m brett sökschakt. Matjordslagret var i östsluttningen uppemot 0,40 m tjockt, och det maximala schaktdjupet uppgick till ca 0,45 m. En undergrund bestående av gulbrun moränsand samt rikliga inslag av upp till 0,30 m stora stenar påträffades vid schaktningen. Inga lager eller anläggningar framkom i samband med rensningsarbetet, och det enda fyndet utgjordes av ett retuscherat stycke kvarts.

Schakt 7

Ett 13 m långt och 0,9 m brett schakt grävdes till 0,30 m djup. På denna nivå framkom en undergrund bestående av en gulbrun moränsand, vilken mot väster övergick i en mer gråbrun, siltig sand. En tydlig anläggning i form av en sannolik härdrest om ca 0,60 m i diameter påträffades i schaktets mitt. Inga fynd påträffades vid schaktningsarbetet.

Schakt 8

Ett 12 m långt och 0,9 m brett schakt grävdes till ett maximalt djup om 0,35 m. En undergrund bestående av gulbrun moränsand framkom på 0,30 - 0,35 m djup. Ett anläggningsbestånd i form av 4-5 st, 0,20 - 0,40 m stora, lätt humösa nedgrävningar framrensades och ett lösfunnet flintavslag tillvaratogs.

Schakt 9

Ett 8 m långt och 0,9 m brett sökschakt grävdes till ett maximalt djup om 0,35 m. En undergrund bestående av gulbrun moränsand framkom på 0,30 - 0,35 m djup. Ett anläggningsbestånd i form av 4-5 st, 0,20 - 0,40 m stora, lätt humösa nedgrävningar framrensades och ett något enstaka flintavslag och keramikfragment tillvaratogs vid finrensning av anläggningshorisont.

Schakt 10

Ett 8 m långt och 0,9 m brett sökschakt grävdes till ett djup om 0,30 m. En undergrund bestående av gråbrun, lätt siltig sand framkom på denna nivå. Enstaka, lätt humösa färgningar tolkades utgöra plogspår, i anslutning till vilka ett enstaka flintfragment tillvaratogs.

Schakt 11

Ett 8 m långt och 0,9 m brett sökschakt, grävt till maximalt 0,4 m djup. Undergrunden bestod av en gråbrun, lätt siltig sand. Inga anläggningar, lager eller fynd framkom i samband med schakt- och rensningsarbetet.

Bilaga 4 - Fyndtabell särskild utredning.

Fnr	Kontext	Fyndmaterial	Vikt(g)	Antal	Anmärkning
1	Schakt 4	Avslag av Kristianstadflinta	15	1	enstaka retuscher?
2	Schakt 4	Splitter av Kristianstadflinta	1	1	
3	Schakt 4	Fragment av bergart	1	1	slipat fragment?, från rensning av anläggningsyta
4	Schakt 4	Flintfragment	<1	2	brända fragment, från rensning av anläggningsyta
5	Schakt 5	Keramik	16	5	sannolikt fragment av samma kärl, bl.a del av mynning, från rensning av anläggningsyta
6	Schakt 6	Avslag av kvarts	7	1	fragmentet delvis etuscherat
7	Schakt 8	Avslag av Kristianstadflinta	7	1	
8	Schakt 9	Keramik	<1	1	
9	Schakt 9	Avslag av kvarts	3	1	retuscher?
10	Schakt 10	Splitter av Sydvästskäns flinta	<1	1	